

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

18 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion
Ghervas Maria
Mardari Dumitru

judecând, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de avocatul Odobescu Ghenadie în numele părților vătămate Puiu Ion și Puiu Piotr și a succesorului părții vătămate Coșnirca Ina, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 30 ianuarie 2019, în cauza penală privind-o pe

GHIEȘ (GUBCEAC) Cristina XXXXX,
născută la XXXXX, originară și domiciliată în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 06.11.2017 – 19.06.2018;

Instanța de apel: 30.07.2018 – 30.01.2019;

Instanța de recurs: 10.04.2019 – 18.06.2019.

Asupra recursurilor ordinare declarate, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț (sediul Briceni) din 19 iunie 2018, adoptată în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Ghieș (Gubceac) C. a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal la 3 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis pentru femei, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 3 ani.

În temeiul art. 90 Cod penal, instanța a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe o perioadă de probațiune de 2 ani.

Acțiunea civilă înaintată de Puiu E., succesorul părții vătămate Coșnirca I., a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării din contul inculpatei a sumei de 15000 lei, pentru recuperarea prejudiciului moral și a sumei de 1000 lei pentru recuperarea cheltuielilor de asistență juridică, în total suma spre încasare fiind de 16000 lei, în rest celelalte pretenții pecuniare ale părții au fost respinse, ca nefondate.

Acțiunea civilă înaintată de partea civilă Puiu P. a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării din contul inculpatei a sumei de 10000 lei, pentru recuperarea prejudiciului moral și a sumei de 2000 lei pentru recuperarea cheltuielilor de asistență juridică, în total suma spre încasare fiind de 12000 lei, în rest celelalte pretenții pecuniare ale părții au fost respinse, ca nefondate.

Acțiunea civilă înaintată de partea civilă Puiu I. a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării din contul inculpatei a sumei de 1000 lei, pentru recuperarea prejudiciului moral și a sumei de 1000 lei pentru recuperarea cheltuielilor de asistență juridică, în total suma spre încasare fiind de 2000 lei, în rest celelalte pretenții pecuniare ale părții au fost respinse, ca nefondate.

Acțiunea civilă înaintată de Rusnac Gh. cu privire la încasarea sumei de 6000 lei, a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Acțiunea civilă înaintată de reprezentantul părții civile SRL „Parcul de autobuze și taximetrie nr. 9 din Briceni”, Pop N., a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării de la persoana civilmente responsabilă SA „Asterra Grup” în beneficiul părții a sumei de 30659 lei pentru prejudiciul material cauzat, în rest acțiunea civilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Cerința procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 2965 lei a fost respinsă, ca neîntemeiată.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *in fapt*, a constatat că, Ghieș (Gubceac) C., la 1 august 2017, în jurul orei 08.04 min., deținând permisul de conducere nr. XXXXX cu categorii de vehicule pentru care permisul este valabil „B”, conducând automobilul de model „Toyota Avensis”, cu n/î XXXXX, pe traseul M14 km 36, la ieșirea din or. Briceni în direcția or. Lipcani, încălcând prevederile Regulamentului circulației rutiere aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.357 din 13.05.2009 și anume pct. 49, care prevede că, în funcție de viteza de deplasare conducătorul de vehicul trebuie să lase liber un spațiu (distanță) față de vehiculul precedent care, în caz de frânare bruscă a acestuia, i-ar permite să oprească evitând coliziunea; pct. 45. 1) lit. a) b), d) care prevăd că conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, situația rutieră; 2) în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului.

În rezultatul încălcărilor sus indicate, Ghieș C. conducând automobilul de model „Toyota Avensis”, cu n/î XXXXX, a tamponat din spate automobilul de model „Mazda 323” cu n/î XXXXX, care a staționat regulamentar pe mijlocul traseului M14 km 36, la ieșirea din or. Briceni în direcția or. Lipcani, la care era conectată lumina privind semnalizarea de virare la stânga, în care se afla ca șofer Puiu P., iar ca pasager cet. Puiu E., astfel în urma tamponării automobilul de model „Mazda 323” a fost proiectat pe contrasens tamponând autobuzul (rutiera) de model „VW LT 46”, cu n/î XXXXX, care se deplasa regulamentar și era condus de către Crestianov A. În urma tamponărilor

conducătorului automobilului de model „Mazda 323” cu n/î XXXXX, Puiu P., potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 529 din 01.08.2017 i-au fost cauzate leziuni corporale ușoare, iar pasagerul Puiu E. a decedat.

Pe baza stării de fapt expuse supra, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatei întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, adică *încălcarea regulilor de securitate a circulației și de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane*.

În cadrul ședinței de judecată, până la începerea cercetării judecătorești inculpata a declarat, personal, prin înscris autentic semnat de ea, contrasemnat de apărătorul său Șova V., că recunoaște în totalitate, săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, nu a solicitat administrarea de noi probe, a declarat că îi sunt cunoscute probele din dosar și nu are obiecții în privința lor, pentru ce și s-a efectuat o consemnare în procesul-verbal al ședinței de judecată atât de inculpată, cât și de către apărătorul acesteia.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către avocatul Odobescu Gh., care a acționat în interesele părților prejudiciate în urma accidentului rutier comis de inculpată, Puiu P., Puiu I. și Coșnirca I. solicitând rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi soluții în partea executării pedepsei, cu excluderea art. 90 Cod penal și în partea soluționării acțiunii civile, cu admiterea integrală a pretențiilor părților în partea compensării prejudiciului moral.

Potrivit cererilor de apel, avocatul a invocat că prima instanță i-a aplicat o pedeapsă prea blândă inculpatei, care nu poate fi considerată echitabilă cu fapta comisă de aceasta, care a dus la decesul lui Puiu E. și vătămarea corporală a lui Puiu P. În acest sens, apărarea a făcut referire art. 61 și 90 Cod penal, menționând că pedeapsa este echitabilă când impune lipsuri și restricții proporționale cu gravitatea infracțiunii comise și este suficientă pentru restabilirea echității sociale, în toate cazurile urmând a se indica expres motivele condamnării cu suspendarea executării pedepsei.

Pe marginea solicitărilor de reparare a prejudiciului moral, apelantul a menționat că prima instanță vădit nefundat a redozat cuantumul sumelor solicitate de părți. Or, potrivit acțiunilor civile depuse, prejudiciul moral solicitat de Puiu P. este de 70000 lei, de Puiu I. este de 500000 lei și de Coșnirca I. este de 100000 lei, pretențiile pecuniare respective au la bază suferințele suportate de rudele lui Puiu E., care a decedat în urma accidentului comis de vina inculpatei.

Despăgubirile morale nu au un caracter arbitrar, dar reparator, iar sumele solicitate de apelanți sunt necesare și firești față de împrejurările cauzei. La determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral trebuie să se ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor fizice și psihice părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt.

În opinia apelantului, solicitările părților prejudiciate sunt întemeiate și urmează a fi satisfăcute integral de către instanța de apel.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 30 ianuarie 2019 apelurile declarate de avocatul Odobescu Gh. în interesele tuturor părților vătămate, au fost respinse, ca nefondate, cu menținerea în vigoare a sentinței.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a constatat că, lipsesc temeiuri pentru admiterea apelurilor în sensul declarat, or asupra faptei infracționale, încadrării juridice, probelor și vinovăției inculpatei în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, a cheltuielilor de judecată, a acțiunii civile ale lui Gh. Rusnac și SRL „Parcul de autobuze și taximetrie nr. 9” din Briceni, instanța nu se va expune, deoarece sentința n-a fost atacată în aceste privințe. Avocatul a contestat sentința doar în latura pedepsei, invocând blândețea acesteia și în partea soluționării acțiunii civile cu privire la despăgubirea părților în partea morală.

Cu privire la legalitatea pedepsei, instanța a menționat că aceasta este echitabilă atunci când este capabilă de a contribui la realizării altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către persoana vinovată, precum și de alte persoane. Or, practica judiciară demonstrează că o pedeapsă prea aspră generează apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și de neîncredere, ce poate duce la consecințe contrare scopului urmărit. De asemenea, o pedeapsă prea blândă stabilită generează dispreț față de ea și nu este suficientă nici pentru corectarea infractorului și nici pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

Din considerentele indicate și ținând cont de analiza cumulativă a criteriilor de individualizare a pedepsei în coroborare cu probele ce furnizează informațiile respective, precum și indicarea temeiurilor care fundamentează proporționalitatea între scopul reeducării infractorului, prin caracterul retributiv al pedepsei aplicate și așteptările societății față de actul de justiție realizat sub aspectul restabilirii ordinii de drept încălcate, instanța de apel a conchis că pedeapsa penală aplicată lui Ghieș (Gubceac) C. sub formă de închisoare, cu suspendarea condiționată a executării acesteia, corect a fost individualizată.

La individualizarea pedepsei instanța de fond a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 75 Cod penal și corect a conchis că scopurile prevăzute la art. 2, 61 alin. (2) Cod penal vor fi atinse prin stabilirea pedepsei cu închisoare cu suspendarea condiționată a executării ei, reieșind din caracterul și gradul prejudiciabil al faptei, fiind o infracțiune gravă, comisă din imprudență, având pericol social sporit, prezența circumstanțelor atenuante - căința sinceră, contribuirea la descoperirea infracțiunii, exprimarea regretelor în legătură cu fapta comisă, lipsa circumstanțelor agravante, caracteristica pozitivă de la locul de trai, recunoașterea vinei, lipsa încălcărilor penale și contravenționale, acceptarea procedurii simplificate de examinare a cauzei penale prevăzute de art. 364¹ Cod de procedură penală, recuperarea benevolă a cheltuielilor de înmormântare și de tratament al părții vătămate, precum și celelalte circumstanțe individuale ale cazului.

De asemenea, instanța a menționat că la stabilirea pedepsei s-a luat în considerație, că a fost comisă o infracțiune gravă, dar din imprudență, precum și consecințele infracțiunii. Instanța de fond a ținut cont de comportamentul inculpatei în cadrul cauzei

penale (la urmărirea penală și la judecarea cauzei), atitudinea ei față de faptele comise, de conștientizarea faptei comise, de atârănarea față de consecințele infracțiunii, influența pedepsei penale asupra corectării și reeducării acesteia.

Inculpata Ghieș (Gubceac) C. anterior nu a fost trasă la răspunderea penală, fapt ce indică că a avut un comportament ireproșabil din punct de vedere al legii penale. Din cazierul contravențional a inculpatei rezultă că aceasta nu are nici o încălcare contravențională. Purtarea exemplară a inculpatei este confirmată și prin caracteristica de la locul de trai, din care rezultă că aceasta locuiește în or. Briceni, activează în calitate de medic stomatolog, plângeri nu a avut și nu a fost ascultată la comisiile primăriei. Potrivit certificatelor din 03.08.2017, nu se află la evidență la medicul narcolog și psihiatru.

Suplimentar, partea apărării a prezentat în ședința instanței de apel documente ce caracterizează personalitatea inculpatei Ghieș (Gubceac) C. Potrivit certificatului de căsătorie CS-V nr. XXXXX din 15.12.2018, Ghieș C. la 15.12.2018 a încheiat căsătoria cu Gubceac Gh. și a preluat numele Gubceac. Din concluzia medicală nr. 220 din 26.11.2018 rezultă că Ghieș C. este însărcinată în 31-21 săptămâni. Conform extrasului din 27.11.2018, Ghieș C. a fost internată în spital. Prin certificatul de naștere NA-VI nr. XXXXX din 16.01.2019 a fost stabilit, că Ghieș (Gubceac) C. la 10.01.2019 a născut un copil.

Reieșind din aceste circumstanțe, instanța de apel a ajuns la concluzia că instanța de fond i-a aplicat o pedeapsă sub formă de închisoare cu suspendarea condiționată a executării ei, care va fi una echitabilă și pe măsură materialului probant administrat, va atinge scopul și va duce la corectarea inculpatei, reeducarea acesteia în spiritul respectării regulilor de circulație, totodată restabilind echitatea socială și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

Reieșind din materialele cauzei penale, vinovăția inculpatei dovedită în ședința de judecată, argumentele acțiunii civile a părților vătămate și succesoriului legal, caracterul și gradul suferințelor fizice și psihice cauzate lor, Colegiul penal conchide că în cazul dat răspunderea pentru daunele morale o poartă inculpata, de aceea acțiunea civilă de încasare a prejudiciului moral urmează a fi admisă, susținând în acest sens concluzia instanței de fond.

Atât în acțiunile civile, cât și ulterior în ședința instanței de fond și apel, părțile vătămate, părțile civile și succesoriul legal și-au motivat suficient și clar pretențiile sale morale. Acestea au expus în mod amănunțit suferințele fizice și psihice pe care le-au suportat în legătură cu accidentul rutier, care urmează a fi luate în considerație la stabilirea mărimii compensației morale acordate.

Art. 225 alin. (1) Cod de procedură penală prevede că judecarea acțiunii civile în procesul penal, indiferent de valoarea acțiunii, se efectuează de către instanța de competența căreia este cauza penală, iar art. 1398 alin.(1) Cod civil, prevede că cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, în cazurile prevăzute de lege și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Prin urmare, instanța a menționat că legiuitorul a acordat prerogative instanței de judecată de a aprecia și determina cuantumul prejudiciului moral ce urmează a fi încasat, or, art. 1423 alin. (1) Cod civil, coroborat cu art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, expres prevede că mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice, circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate. Ținând cont de aceste împrejurări, se urmărește scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei. Totodată, despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daunele materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

Colegiul penal a evidențiat și faptul că, la stabilirea mărimii pagubei morale de către instanța de fond s-au luat în considerație prevederile normelor legale enunțate, circumstanțele cauzei, în special că în rezultatul infracțiunii părților vătămate le-au fost cauzate dureri fizice și leziuni corporale ușoare lui Puiu P., care au urmat cu recuperarea stresului pe care l-au avut părțile în legătură cu accidentul rutier atât la momentul producerii accidentului, cât și după acesta, ca urmare a decesului lui Puiu E., inculpata și-a cerut scuze sincere pentru fapta comisă.

La stabilirea sumei prejudiciului moral instanța de fond a luat în considerație practica judiciară națională pe categoriile de infracțiuni unde persoanelor le sunt cauzate suferințe psihice, precum și practica CtEDO.

Repararea integrală a prejudiciului moral are un caracter relativ, în funcție de individ și sensibilitatea acestuia. Legislația R. Moldova nu stabilește limite minime și/sau maxime la despăgubirile morale, de aceea mărimea ei este stabilită de instanță la propria convingere în baza aprecierii conform principiului echității, situația familială, materială, suferințele părții vătămate, succesorilor și alte criterii.

Prima instanță la încasarea pagubei morale a luat în considerație constatarea vinovăției inculpatei în comiterea infracțiunii imputate, caracterul și gradul de suferințe fizice și psihice cauzate părților vătămate și succesorului legal. Totodată, instanța de apel a menționat că apărătorul în cererile de apel a indicat în mod eronat că părții vătămate Puiu P. i-au fost cauzate vătămări corporale grave, or, potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 529 din 01.08.2017 acestuia i-au fost cauzate vătămări corporale ușoare, cu dereglare de scurtă durată a sănătății. De asemenea în mod eronat apărarea a indicat, că lui Puiu I. i-au fost cauzate vătămări corporale, or, acesta n-a fost implicat nemijlocit în accidentul rutier în nici o calitate și nu există vre-un raport de expertiză care să-i stabilească vătămări corporale.

Pe cale de consecință, instanța a considerat că sumele încasate de către instanța de fond de la inculpată în folosul părților vătămate și succesorului părții vătămate vor compensa suferințele fizice și psihice pe care acestea le-au suportat în legătură cu producerea accidentului rutier, aceste compensații fiind echitabile, rezonabile și proporționale, lipsind temeiuri de intervenire în această latură. Inculpata Ghieș (Gubceac) C. inițial a achitat toate cheltuielile de înmormântare a lui Puiu E. în sumă de 25000 lei și toate cheltuielile de tratament a lui Puiu P., confirmate prin recipisa din 09.08.2017 a lui

Coșnirca I., declarațiile lui Ghieș (Gubceac) C., acceptate de partea vătămată Puiu P. și succesorului părții vătămate Coșnirca I. Mai mult ca atât, inculpata fiind predispusă să achite toate sumele indicate în sentință, imediat cum aceasta devine definitivă. Faptele date indică, că Ghieș (Gubceac) C. nu este indiferentă de consecințele infracțiunii comise, a contribuit și contribuie activ la achitarea pagubelor cauzate prin infracțiune în mărimea posibilităților sale financiare și cheltuielilor rezonabile.

6. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, avocatul Odobescu Gh. a contestat cu recurs ordinar decizia Curții de Apel Bălți, solicitând casarea integrală a acesteia, cu aplicarea față de inculpată a unei pedepse cu executarea reală și admiterea acțiunilor civile în volum deplin, pentru toate părțile declarante: Puiu P., Puiu I. și Coșnirca I.

În conținutul cererii de recurs, recurentul invocă că nu este de acord cu faptul că în privința inculpatei a fost dispusă neexecutarea pedepsei cu închisoare, fapt pe care îl considerăm unul ilegal și inechitabil în raport cu cele comise.

Potrivit art.75 alin. (1) Cod penal: *„Persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.”*

Recurentul consideră că cerința art. 75 alin. (1) Cod penal de a aplica o pedeapsă echitabilă constituie o cerință a principiului echității în dreptul penal, care obligă instanța să-i aplice infractorului o pedeapsă legală și individualizată, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze celelalte scopuri ale pedepsei penale (art. 61 alin. (2) Cod penal).

Respectiv aplicarea pedepsei sub formă de închisoare cu suspendarea condiționată a executării acesteia față de inculpată pe un termen de probațiune de 2 ani, dacă ea nu va săvârși o nouă infracțiune și prin comportare exemplară va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat, este prea blândă în raport cu acțiunile comise de ultima, nu este eficientă nici pentru corectarea acesteia, nici pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, la fel pedeapsa dată este insuficientă și nu-și va atinge scopul, astfel susținem că aceasta ar merita o pedeapsă mai aspră sub formă de pedeapsă cu închisoare.

Aplicarea art. 90 Cod penal față de Ghieș (Gubceac) C. este eronată, chiar ținând cont de recunoașterea vinovăției de către ultima și de faptul că este la prima abatere penală, ca rezultat nu au fost respectate în tot criteriile de individualizare a pedepsei, astfel pedeapsa stabilită față de inculpată nu este corespunzătoare gradului prejudiciabil al faptelor comise și circumstanțelor cauzei, nu poate fi considerată adecvată și nu este suficientă pentru corectarea și reeducarea acesteia, nu poate contribui la atingerea scopurilor pedepsei penale, de prevenirea comiterii altor infracțiuni, precum și pentru restabilirea echității sociale.

Faptele comise de intimată prezintă un pericol social sporit, care poate fi evitat numai prin numirea față de inculpată a unei pedepse sub formă de închisoare, cu executare reală, o altă pedeapsă din cele alternative nefiind oportună aplicării în circumstanțele stabilite pe caz. Instanța de apel nu a ținut cont de argumentul invocat supra, dând o apreciere superficială.

În ceea ce privește prejudiciul moral, instanța de apel eronat a apreciat caracterul și suferințele psihice suportate de către partea vătămată Puiu I. în urma faptei infracționale a inculpatei, exprimate prin încălcarea regulilor de circulație rutieră în timpul conducerii mijlocului de transport, cu încasarea de la intimată a sumei doar de 1000 lei MD, or, suma dată nu este proporțională cu urmările prejudiciabile de ordin moral ale faptei ilicite descrise și cu suferințele produse părții vătămate.

În susținerea acestei concluzii, avocatul consideră relevante prevederile art. 219 alin. (2) pct. 4) din Codul de procedură penală, care oferă persoanelor fizice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală, posibilitatea de a înainta acțiune civilă privitor la despăgubire prin repararea prejudiciului moral. Dispoziția alin. (4) aceleiași norme stipulează că la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale - ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerație suferințele fizice ale victimei, prejudicial agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

Potrivit art. 1423 alin. (1) Cod civil mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice și fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului și de măsura în care această compensație poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

În această parte, recurentul specifică că, partea vătămată - Puiu I. a suportat și suportă și în continuare dureri proeminente, aceste emoții negative afectându-i enorm starea interioară lăsându-i consecințe. Spun acest lucru deoarece este vorba de sănătatea unei persoane. Orice acțiune negativă produsă unei persoane lasă urme asupra organismului uman, la fel s-a întâmplat și în cazul lui Puiu I. Vorbind despre caracterul și gravitatea suferințelor psihice cauzate, acestea se manifestă prin insatisfacție și tulburări ale psihicului și comportamentului.

Valoarea prejudiciului moral sub forma suferințelor psihice suportate de partea vătămată estimate la suma 500000 lei, rezultă din fapta ilicită a autorului accidentului rutier care constă în atingerile aduse personalității fizice și psihice. Pe marginea acestei solicitări, neîntemeiat a fost redus din cuantumul prejudiciului moral.

Instanța de apel nu a examinat pricina sub toate aspectele nu a ținut cont de circumstanțele importante ale cauzei, nu a apreciat probele la justa lor valoare, ca rezultat adoptând o decizie neîntemeiată.

În conformitate cu principiile generale unanim recunoscute și normele dreptului internațional, cu dispozițiile articolelor 1 și 34 din Convenția Europeană în interpretarea CEDO, în scopul restabilirii drepturilor omului și a libertăților încălcate, instanța de judecată urmează să stabilească faptul încălcării acestor drepturi și libertăți, reflectând

circumstanțele constatate în actul judecătoresc.

Prejudiciile cauzate prin astfel de încălcări, material și (sau) moral se compensează în modul stabilit de lege așadar, la stabilirea cuantumului despăgubirilor pentru prejudiciul moral, instanțele de judecată vor lua în considerație cuantumul despăgubirii echitabile pentru prejudiciul moral, acordat de CtEDO pentru o încălcare similară.

Prin reparația echitabilă instituită ca obligația statelor membre ale Consiliului Europei se înțelege printre altele și achitarea victimei violării a prejudiciului material, moral precum și cheltuielile legate de apărarea drepturilor sale.

Se punctează și faptul că instanța de apel a trecut în mod superficial peste circumstanțele cauzei, precum și materialului anexat la dosar, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

În celelalte două cereri de recurs, avocatul Odobescu Gh. enunță aceleași critici față de pedeapsa aplicată inculpatei și prejudiciul excesiv de mic acordat atât succesorului legal al părții vătămate Coșnirca I., cât și părții vătămate Puiu P., care au avut de suferit în urma accidentului rutier comis de inculpată.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul și avocatul Șova V. în interesele inculpatei, au depus referințe privitor la opinia asupra recursurilor declarate de apărătorul Odobescu Gh. în interesele părților civile/vătămate.

Procurorul a menționat că pledează pentru respingerea recursurilor declarate ca fiind vădit neîntemeiate.

Avocatul Șova V., acționând în interesele inculpatei, a indicat că recursurile urmează a fi declarate inadmisibile, întrucât decizia instanței de apel este legală și întemeiată.

8. Judecând recursurile ordinare, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal lărgit conchide că acestea sunt întemeiate și urmează a fi admise, inclusiv din alte considerente decât cele arătate de recurenți, pentru motivele expuse în contextul ce urmează.

Cu titlul preliminar, se relevă că obiectul cenzurii instanței de recurs este limitat doar la examinarea chestiunilor de drept, or rațiunea și finalitatea exercitării acestei căi de atac constă în înlăturarea erorilor judiciare admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Potrivit prevederilor expuse de legislator în art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

În drept, soluția instanței de recurs se fundamentează pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală potrivit căroră, judecând recursurile, instanța este în drept să le admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și cu dispunerea rejudecării cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Premizele care au stat la baza soluției de dispunere a rejudecării cauzei, în mare parte se datorează faptului că, atât în opinia recurenților, cât și a instanței de recurs, prejudiciul moral acordat părților: Puiu P., Puiu I. și Coșnirca I., este unul „*sensibil diminuat*”, comparativ cu cel acordat în alte cauze similare, potrivit practicii judiciare pertinente. Plus la aceasta, instanța mai opinează că, aplicarea față de inculpată a prevederilor din art. 90 Cod penal, deși este acceptabilă în atare conjunctură, totuși urmează a fi motivată corespunzător de către instanța de apel, prin divizarea argumentelor care au stat nemijlocit la baza aplicării institutului suspendării condiționate a executării pedepsei față de Ghieș (Gubceac) C.

În același timp, se notează că, recurenții sunt de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor reținute în sarcina inculpatei, respectiv în această parte Colegiul Penal lărgit nu se va expune, menținând integral soluția instanțelor ierarhic inferioare.

În continuare, supunând verificării alegațiile avansate de apărătorul Odobescu Gh. raportate la actele cauzei, mai întâi în partea ce ține de recompensele morale acordate părților, Colegiul expune următoarele.

În procesul penal acțiunea civilă este o modalitate de reparare a prejudiciului cauzat prin infracțiune, iar potrivit dispoziției art. 23 alin. (2) Cod de procedură penală, victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile legii pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.

Repararea prejudiciilor morale, în caz de deces, prezintă o modalitate distinctă de recuperare a daunei cauzate prin infracțiune. Aceasta constă în dreptul persoanelor apropiate victimei decedate la repararea propriului lor prejudiciu afectiv, care se exprimă în lezarea sentimentelor de afecțiune avute față de victimă.

În temeiul art. 1423 alin.(1) Cod civil, coroborat cu art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacerea persoanei vătămate.

La determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, trebuie neapărat să se ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părților prejudiciate, cât și datele obiective care certifică acest fapt, îndeosebi: importanța vitală a drepturilor personale nepatrimoniale și a bunurilor (viața, sănătatea, libertatea, onoarea, demnitatea și reputația profesională etc.); nivelul (gradul) suportării de către persoana vătămată a suferințelor psihice sau fizice (lipsirea de libertate, pricinuirea vătămării corporale, decesul persoanelor apropiate (rudelor); felul vinovăției (intenția, imprudența) persoanei care a cauzat prejudiciul, în cazul în care pentru repararea prejudiciului moral este necesară prezența ei.

Totodată, la determinarea mărimii prejudiciului moral în echivalent bănesc, instanța este în drept să ia în considerație și alte circumstanțe probatoare prin actele pricinii, în

particular, situația familială și materială a persoanei care poartă răspundere pentru cauzarea prejudiciului moral părții vătămate.

Din materialele cauzei, rezultă că în urma accidentului rutier, de care se face vinovată inculpata, au avut de suferit mai multe persoane: lui Puiu P., care s-a aflat nemijlocit în automobilul implicat în accident, i-au fost cauzate, potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 529 din 01.08.2017, leziuni corporale ușoare (f.d. 64, vol. I); lui Puiu E., care se afla în același autoturism, potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 170 din 07.08.2017, i-au fost cauzate leziuni corporale grave, care au dus la decesul acesteia; la rândul lor Puiu I. și Coșnirca I. au fost prejudiciați moral, în urma suferințelor cauzate de decesul unei persoane apropiate.

Potrivit acțiunilor civile înaintate de părțile nominalizate supra, Colegiul constată că acestea au intervenit cu solicitarea de a fi încasate din contul inculpatei în beneficiul lui:

- Puiu P. suma de 70000 lei cu titlul de prejudiciu moral și suma de 2000 lei pentru acoperirea cheltuielilor de judecată;

- Puiu I. suma de 500000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 2000 lei pentru cheltuielile de judecată;

- Coșnirca I., succesorul părții vătămate Puiu E., suma de 100000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 1000 lei drept recompensă pentru cheltuielile de asistență juridică (f.d.44, vol. II).

Prima instanță, analizând minuțios pretențiile pecuniare avansate de reclamant și concluzionat asupra admiterii parțiale a acestora dispunând acordarea sumei de 15000 lei, pentru recuperarea prejudiciului moral și 1000 lei pentru recuperarea cheltuielilor de asistență juridică lui Coșnirca I.; a sumei de 10000 lei, pentru recuperarea prejudiciului moral și a sumei de 2000 lei pentru recuperarea cheltuielilor de asistență juridică, lui Puiu P. și a sumei de 1000 lei, pentru recuperarea prejudiciului moral și 1000 lei pentru recuperarea cheltuielilor de asistență juridică, pentru Puiu I.

Curtea de Apel verificând legalitatea sentinței în această parte s-a raliat statuărilor formulate de prima instanță și a menținut integral soluția adoptată, evidențiind în decizie că: *sumele încasate de către instanța de fond de la inculpată în folosul părților vătămate și succesorului părții vătămate vor compensa suferințele fizice și psihice pe care acestea le-au suportat în legătură cu producerea accidentului rutier, aceste compensații fiind echitabile, rezonabile și proporționale, lipsind temeiuri de intervenire în această latură. Inculpata Ghieș (Gubceac) C. inițial a achitat toate cheltuielile de înmormântare a lui Puiu E. în sumă de 25000 lei și toate cheltuielile de tratament a lui Puiu P., confirmate prin recipisa din 09.08.2017. Mai mult ca atât, inculpata fiind predispusă să achite toate sumele indicate în sentință, imediat cum aceasta devine definitivă. Faptele date indică, că Ghieș (Gubceac) C. nu este indiferentă de consecințele infracțiunii comise, a contribuit și contribuie activ la achitarea pagubelor cauzate prin infracțiune în mărimea posibilităților sale financiare și cheltuielilor rezonabile.*

Parțial, instanța de recurs, susține afirmațiile de mai sus, fiind de acord cu faptul că inculpata în mod conștiincios s-a atârnat față de înlăturarea consecințelor survenite în urma accidentului produs din imprudență din culpa sa, prin despăgubirea părților

vătămate în echivalent bănesc, aceasta suportând benevol cheltuielile de înmormântare și cele de tratament a părții vătămate Puiu P. Totuși, exceptând faptul că pierderea unei persoane apropiate nu poate fi cuantificată și despăgubită prin echivalent bănesc, instanța de recurs menționează că, prejudiciul moral ce a fost acordat părților vătămate este unul disproportionat cu consecințele faptei comise de inculpată și suferințele aduse părților.

Atât în cererile de recurs, cât și în acțiunile civile inițiale înaintate de părțile vătămate prin intermediul avocatului Odobescu Gh. se vorbește despre suferințele psihologice condiționate de decesul lui Puiu E., care fiind de o intensitate sporită, în opinia Colegiului Penal lărgit nu au fost despăgubite de instanțele de fond la justa lor valoare.

Totodată, instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daune materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare. Totuși, evaluarea făcută de instanțe urmează să corespundă principiului echității și proporționalității dintre fapta comisă și prejudiciul cauzat.

În acest sens, instanța de recurs consideră că pricipit Curtea de Apel Bălți a menționat că: *„La stabilirea sumei prejudiciului moral instanța de fond a luat în considerație practica judiciară națională pe categoriile de infracțiuni unde persoanelor le sunt cauzate suferințe psihice, precum și practica CtEDO.”*

La caz, la aprecierea cuantumului prejudiciului moral, în calitate de compensare a suferințelor cauzate prin infracțiune, instanța de apel urmează să se ghideze de prevederile art. 1398 și 1422 Cod civil, precum și de cele conținute în art. 1423 Cod Civil, care prevăd că: *„mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.”*

Părțile prejudiciate în urma accidentului rutier au evaluat paguba la care dâșii au fost supuși, în aspect moral, în sumele indicate în acțiunile civile, însă ținând seama de circumstanțele concrete ale cauzei, de caracteristica personală a inculpatei și de prestația acesteia pe parcursul procesului penal, Colegiul Penal lărgit menționează că estimativ, prejudiciul este exagerat în volumul pretins de părți și diminuat în volumul acordat de instanța de apel. Din aceste considerente, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să găsească echilibru între compensarea echitabilă a persoanelor prejudiciate prin infracțiune și respectarea drepturilor și intereselor inculpatei, care a manifestat dorința de a achita prejudiciul părților vătămate, însă nu în cuantumul exagerat solicitat de acestea.

Alăturat celor expuse, instanța de recurs relevă că, deși argumentele invocate de avocatul Odobescu Gh. *per se* sunt catalogate ca admisibile, totuși solicitarea de a fi exclus art. 90 Cod penal față de inculpată urmează a fi analizată cu minuțiozitate de instanța de apel odată cu rejudecarea cauzei.

Pe această ultimă dimensiune, se reține că norma penală imputată inculpatei este instituită de legislator pentru a apăra relațiile sociale cu privire la siguranța traficului

rutier, viața și sănătatea persoanelor, în contextul în care încălcări de o frecvență îngrijorătoare a regulilor de securitate a circulației rutiere sau de exploatare a mijloacelor de transport de către conducătorii autovehiculelor generează în foarte multe cazuri decesul persoanelor nevinovate. Situație incidentă și acestei spețe.

În situația în care în urma săvârșirii infracțiunii de încălcarea a regulilor de securitate a circulației rutiere de către inculpată, care este la prima sa încălcare de acest gen, fapt confirmat și de cazierul ei contravențional, aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal va avea un impact scontat asupra atingerii scopului pedepsei penale, prevăzute la art. 61 alin. (2) Cod penal și anume de restabilire a echității sociale și de prevenire a săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea lui Ghieș (Gubceac) C., cât și din partea altor persoane, totuși soluția instanței de apel urmează a fi motivată prin relevarea circumstanțelor concrete care au stat la baza adoptării unei atare individualizări a pedepsei.

De altfel, în sensul prevederilor art. 90 Cod penal, stabilirea pedepsei cu suspendarea condiționată a executării se admite numai luând în considerație personalitatea vinovatului în cazul existenței circumstanțelor atenuante legate de scopul, motivele, rolul vinovatului și comportamentul acestuia până la săvârșirea infracțiunii, în timpul și după săvârșirea ei.

În acest caz instanța de apel *era obligată* să argumenteze motivat circumstanțele cauzei considerate atenuante și în corelație cu care date despre persoana vinovatei ele servesc temei pentru aplicarea separată a art. 90 Cod penal.

Din raționamentele prezentate de instanța de apel, care au dus la respingerea alegațiilor avansate de apelanți, în partea excluderii art. 90 Cod penal în privința inculpatei, se desprinde că instanța nu a separat circumstanțele nemijlocite care au condiționat aplicarea efectului suspensiv al executării pedepsei în privința lui Ghieș (Gubceac) C. Pe când legea procesual-penal, în termeni exhaustivi relevă în art. 90 alin. (1) Cod penal că: *„Dacă, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai decît în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune ...”*

În mare parte soluția instanței de recurs de a dispune rejudecarea se bazează pe statuările Curții Europene în speța *Năvoloacă c. Moldovei (cererea nr. 25236/02)*, hotărârea din 16.12.2008, unde Curtea având a se pronunța asupra acestei cauze a considerat că chestiunile care urmau a fi hotărâte de către Curtea Supremă de Justiție nu puteau fi examinate în mod corespunzător, ca chestiuni ce țin de un proces echitabil, fără o apreciere directă a circumstanțelor factologice prezentate de părți pe marginea speței deferite judecării (*a se vedea Botten v. Norway, 19 februarie 1996, §§ 52 și 53, Reports of Judgments and Decisions 1996-I și Popovici, citată mai sus, § 72*). Având în vedere că Curtea Supremă de Justiție nu are competența să facă o examinare directă în fapt, ea are

competența de a dispune rejudecarea cauzei de către instanța ierarhic inferioară. În cazul de față echitatea cere ca Curtea Supremă de Justiție să dispună rejudecarea cauzei.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile expuse în dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să judece cauza în strictă conformitate cu exigențele legii procesual-penale și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, având în vedere motivele casării ei, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în acord cu art. 417 Cod de procedură penală.

Toate cele consemnate supra, au determinat instanța de recurs să intervină în decizia instanței de apel și să adopte prezenta soluție pe caz.

9. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursurile ordinare declarate de avocatul Odobescu Ghenadie în numele părților vătămate Puiu Ion și Puiu Piotr și a succesorului părții vătămate Coșnirca Ina, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 30 ianuarie 2019, în cauza penală privind-o pe Ghieș (Gubceac) Cristina XXXXX, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 16 iulie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion

Judecător

Ghervas Maria

Judecător

Mardari Dumitru